

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Pretium

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

Quanto tempore præscribatur con-
suetudo. Vidè V. *Vfus*, à n. 12.

P R E T I U M.

Pretium *i* **†** Pretium rerum duplex est: na-
turale, & legale. Illud iudi-
catur à mercatoribus & viris prudenti-
bus: hoc taxatur à lege. **†** Aliqui apud
Reginaldum *lib. 25 c. 16. sect. 4. n. 286.* ad-
dunt tertium arbitrium, quo existi-
mant vendi posse gemmas, lapillos, ca-
nes, falcones, picturas, & similia, ad me-
ram curiositatem vel voluptatem perti-
nentia, quæ cum nec à lege, nec à com-
muni hominum æstimatione apprehendi
soleant, nec sint in republica necessaria,
tanti valere debere, quanti, seclusa frau-
de, & emptorum ignorantia vendi pos-
sunt. Sed DD. communiter cum Lesio
l. 2. c. 21. dub. 3. n. 16 hoc pretium arbitra-
rium non admittunt, & res prædictas
vendi debere iudicio & æstimatione
prudentis mercatoris, spectatis circum-
stantiis. Quis enim prudenter iudicabit,
rem tanti valere, eò quod venditor tan-
tum velit? *p. 1. tr. 8. ref. 36. & p. 2. tr. 17. ref. 1.*
§. Ad septimum.

Naturale *2* Et verò, pretium naturale habet
laticudinem, in qua numerantur tres
gradus: vnde datur pretium infimum,
medium, & supremum, D. Thomas *2. 2.*
qu. 77. art. 1. ad 5. & DD. communiter.
Quanta autem sit hæc laticudo, non cõ-
stat inter DD. Colus *de vind. c. 8. num. 5.*
& 6. existimat, in summa centum scu-
torum non extendi ultra quatuor, vel
octo libras: aliis enim venditorem ca-
pere posse octo, vel decem scutos pro
centenario absque usura, sub prætextu,
quod illud sit rigorosum, sed iustum
pretium, quod est absurdum. Filiucius
tom. 2. tr. 35 c. 3. num. 57. & alii censent,
hanc laticudinem non servare propor-
tionem in æqualibus valoribus, & in
valore centum aureorum laticudinem
esse 10. à 95. ad 105. in valore autem de-
cem aureorum 3. à 9. ad 11. *part. 2. tract. 5.*
ref. 112.

3 Cæterum in subhastationibus ma-
giorem admodum esse ait Salonius, quam
in usu fori, pretii naturalis laticudinem,
in 2. 2. qu. 77. art. 1. controu. 5. nam rem,
quæ in communi æstimatione valet
centum, vendi potest 150. & emi 50. Imò
Malderus duplo plus vendi posse, per-
mittit *in 2. 2. tr. 5. cap. 2. dub. 2. & Bonaci-
na de contr. disp. 3. quest. 2. punct. 4. num. 2.*
toto eo pretio, quod extorqueri potest
sine fraude, nam cum nec ignorantia,
nec ius, nec fraus, emptorem, vel ven-
ditorem cogit ad sic emendum, vel ven-
dendum, illud censetur iustum pretium,
quod vltimò offertur etiam duplo ma-
ius. *par. 1. tr. 8. ref. 55. par. 9. tract. 8. ref. 12.*

Quod etiam docet Gordonus *1. lib. 4. Seclusa*
qu. 5. c. 8. n. 38. ubi multas fraudes enume-
rat, quæ in subhastationibus contingere,
& emptorem vitare possunt, nimirum
ex parte venditoris si vitium rei
venalis sciens taceat, vel occultet si ali-
quos subornet, ut pretium augeant, vel
subtrahat ab augendo, ut plus ab igno-
ro, aut minoris ematur ab amico, vel et-
iam si in eundem finem rem hausta tunc
consulto subiiciat, cum pauci adstant
emptores. Ex parte verò emptoris, si
impediat, ne alius pretium augeat, vel
ipse per invidiam augeat, ut alter carius
emat. *part. 4. tract. 4. resolut. 12.* Non
tamen peccaret, aut ad restitutionem
teneretur, si rogaret amicos ne plus of-
ferreat, ut ipse infimo, sed iusto emeret
pretio: nam hoc non esset fraus, sed in-
dustria non illicita. *part. 1. tract. 8. resolut.*
26. Ex quibus cogita, an adiudicatio-
nes, in hoc Regno fieri solitæ, pretio di-
mediato sint licitæ, seclusa fraude, nam
bona, quæ adiudicantur, venduntur sub
hasta, voce præconis, & c. *parte 4. tract. 4.*
resolutione 12. §. Ex his &c. Sed obstat
pragmatica Regis Alphonfi, quam di-
cunt, de pingue valente, in qua valo-
ris diminutio in adiudicationibus taxa-
tur. *†*

4 Ex modo etiam vendendi vltro-
acores emi potest multò minus, & se-
cundum Caietanum, tertio minus, se-
cundum Salas, & alios apud ipsum *de*
empt. dub. 25. numero quarto dimidio. par. 1.
tr. 17. 3.

Et subha-
stationibus
magnam,

Seclusa
fraude.

Quid de ad-
iudicatio-
nibus Reg-
ni Sicilia.

Idem de
mercibus
vltroacis.

tractat. 8. resolutione 23. & resolutione 78. 5. Difficultas.

Et pretiū naturale cum sua latitudine crescit, & decrescit pro varietate temporum, multitudine & paucitate emptorum, abundantia, & penuria rerum, copia & inopia pecuniæ, &c. Vide V. Emere, & V. Vendere, resolut. 23. cit.

6 Pretium verò LEGALE consistit in indivisibili. Quamquam hoc pretium legale displicat Navarro, qui cap. 23. num. 88. v. actualium pretia rarissime taxati debere existimat, cum quia datur occasio peccandi: aut vendendo res falsificatas pretio taxato, aut sinceram supra taxam: tum quia taxa frumenti tempore caræstia tollitur, & tempore abundantia non est necessaria. Sed contra Navarrum merito insurgit Salontius ubi sup. contr. 2. numero 8. & alii multi cum Bobadilla tom. 2. lib. 3. cap. 4. numero 63. nam nimium profecto excreveret rerum valor, si taxandus relinqueretur ad mercatorum libidinem, qui ad proprium interesse respiciunt, & inconvenientibus Navarri Magistratus, quorum in hac re iudicium erit minus corruptum, occurrere possunt. Vnde praxi est in tota ferè Italia, teste Megala in 2. 2. lib. 2. cap. 6. quæst. 3. numero 89. taxandi pretia victualium, præsertim necessariorum & communium, ut sunt panis, vinum, carnes, pisces, fructus, & similia, quæ fuit etiam consuetudo Romanorum, ut videre est in eorum legibus part. 2. tract. 17. res. 1. 5. Sed his, & p. 3. tr. 6. res. 60.

Comestibus necessestis.

Sed an tempore sterilitatis augeri debeat, aut tolli.

7 Verum tamen est, quòd, ut ait Navarrus, tempore pecuniæ alicuius rei venalis taxa à magistratibus tolli debet, & valor relinqui vendentium arbitrio, ut ipsi spei lucri abundantiam faciant. Nisi dicas cum Bobadilla numero 65. melius fore, quòd in eo casu taxam auferent res. 60. cit. in fine. Alii verò dicunt, in tali casu taxam non esse immutandam: quia annus sterilitatis compensatur cum anno abundantia. Ita Cruz part. 1. pr. 7. quæst. 3. dub. 3. concl. 1. ubi asserit, hanc sententiam esse communem in

Summa Diana.

Schola D. Thomæ, & inter Regios Hispaniarum Consiliarios. part. 2. tracta. 117. resolut. 1. § Ad ultimum. Sed hæc opinio procedit in locis, in quibus taxa imposita est in perpetuum, habito respectu promiscuè ad annos sterilitatis & fertilitatis, non ubi imponitur singulis annis. Num verò si in hoc casu taxa non relaxatur, obsequari debeat in conscientia. Vide V. Vendere.

8 Advertit etiam, non esse illicitum, quòd magistratus permittat alicuius venditionem alicuius rei modicum supra taxam, intuitu boni communis, ut legitur in legibus, ut apermittit Senatus Panormitanus suis libis plavis civibus, vendere vinum recollectum in suis prædiis, ut vulgò dicunt, à cannatella, ut spe talis lucri suas vineas diligentius colant in bonum Civitatis. Qui tamen non possunt eo modo vendere vinum emptum, aliàs peccant, & tenentur ad restitutionem. part. 1. tractat. 8. resolut. 88. Quoniam verò dicti cives privilegio abutentes, vendebant dictum vinum pretio immoderato. Senatus Illustrissimus providere volens, moderatus est privilegium statuens pretiū certum in relativitatem pretii naturalis, ut dicemus V. Privilegium, n. 6 p. 2. tr. 17. res. 1. An verò vendi etiam possint supra taxam res notabiliter aliis meliores in sua specie, &c. Vide V. Vendere.

9 In venditionibus sub hasta non datur excessus pretii. Ita Lugo de iust. tom. 1. disp. 16. sect. 4. n. 45. Escobar, Tullench, & alii. p. 9. tr. 8. res. 57.

PRINCEPS
Quoad Ecclesiasticos.

1 Principes laici libertatem Ecclesiasticam multis modis violare possunt, ut dictum est V. Immunitas Ecclesiastica. Hic attingemus aliquos actus Ecclesie præiudiciales, quos Principes efficiunt per seipso ordinatione particulari, supponendo ex loco citato, Ecclesiasticos ab eorum iurisdictione in persona & bonis exemptos esse. & x. quo

Aaaaa 2 Primò